

Bendrojo kurso užduotis

Perskaitykite pateiktą tekstą ir jį aptarkite.

Apibūdinkite *teksto tematiką, keliamų problemų aktualumą*.

Aptarkite teksto *argumentavimo būdus, stilistiką*.

Išsakykite *savo požiūrį* į keliamas problemas, *pagrįsdami tekstu ir savo patirtimi*.

Kalbėdami mintis dėstykite *nuosekliai ir aiškiai*, kalbėkite *taisyklingai*, laikykitės *kalbėjimo etikos reikalavimų*.

Jums kalbėti skirtos 5 minutės. Likusį laiką (5 minutes) apie šį tekstą ir jame keliamas problemas diskutuokite su egzaminuotoju

Veidaknygėje manęs nėra Eglė Frank¹

„Ar tau viskas gerai?“ – atsargiai teiravosi bičiuliai, pastebėję, kad nesu aktyvi socialiniuose tinkluose. Jau vien šis klausimas sąlygoja paradigmą² – jei pasitrauki iš socialinių tinklų, su tavimi kažkas blogai. Prisipažinsiu – pati taip manydavau apie negausų būrelį ten nesančiųjų. Jei tavęs nėra veidaknygėje, tavęs nėra visai?

Socialinių tinklų kuriama iliuzija, kai, matydami vieni kitus virtualių anketų pavidalu, įsivaizduojame būnantys kartu iš tikrųjų, – būsimos metavisatos³ pagrindas. Prasilenkdami gatvėje, vos ne prieš akimirką komentavę vieni kitų įrašus, ne visada atpažįstame vieni kitus. Arba apsimetame, kad neatpažįstame, nes realybėje bendrauti ne taip jauku, ne taip drąsu, nes per daug tikra. Realybė pilna trikdančių dalykų – akių kontakto, mimikos – dalykų, kurie dažnai pasako apie žmogų daugiau, nei jis norėtų.

Įprasta veidaknygėje rašyti užuojautas, regis, nuoširdžiai išgyvename patį skausmą, vis dėlto tik maža dalis nueina į „feisbuko anketos“ tikrąsias šermenis. Aktyviai palaikomi sergantieji – ko ne sparti samarietiško sublimacija, užėmusi kelias sekundes brangaus visų laiko. Kiek tuomet metų mus skiria nuo virtualių laidotuvių?

Veidaknygės kapinyne jau dabar yra virš trijų milijonų anketų. Ant virtualių sienų, atstojančių paminklus, ateinama „uždegti žvakelių“, o išsiblaškęliai tebesveikina mirusiuosius su gimtadieniu. Absurdo teatras pamažėl virsta distopija⁴, kurioje mirusiuosius galbūt bus galima atgaivinti kaip metavisatos avatus⁵. [...]

Metavisata ir jos modelis – Nilo Stivensono⁶ sukurptas fantazijos vaisius iš jo 1992 m. išleisto romano „Lavina“ (*Snow Crash*), kadais atrodes kaip neįtikėtinas, – apie picų išvežiotą, gyvenantį internetiniame fantazijų pasaulyje, – kuomet toliau, tuo labiau įgauna apčiuopiamas formas „Facebooką“ valdančios „Metos“⁷ ateities planuose.

O kas, jei, eidami iš skaitmeninio rajono į skaitmeninį parką, sutiksime aršiausią savo priešą: būtent smurto proveržių kontrolė būsimoje metaerdvėje – vienas opiausių klausimų. Jei jau dabar,

¹ Eglė Marija Frank (g. 1975) – fotomeninkė, rašytoja.

² Paradigma – teorinių principų sistema; čia – požiūrio aspektas, vertinimo pasirinkimas.

³ Metavisata – alternatyvi, paralelinė visata – įvairių virtualių aplinkų ir socialinio bendravimo tinklas, pakeičiantis tikrovę.

⁴ Distopija – įsivaizduojamas ateities pasaulis, kuriame vyrauja netikrumas, blogis, griovimas, prievarta, represijų suvaržyta visuomenė.

⁵ Avatars arba pseudoportretas – dirbtinė internetinė asmenybė, kaukė, kurią žmogus naudoja virtualioje erdvėje bendraudamas su kitais.

⁶ Neal Town Stephenson (g. 1959) – amerikiečių rašytojas fantastas.

⁷ Meta – JAV tarptautinis technologijų konglomeratas, teikiantis socialinės žiniasklaidos ir interneto ryšių paslaugas.

prisidengus ekranais, žodžiais pliekiamasi kaip tikrais kardais, nors realybėje vengiama susidurti žvilgsniais ar net prasilenkti toje pat gatvės pusėje, galbūt virtualybė atvers Pandoros skrynią⁸ ir, paklusę savo archajiškai prigimčiai, vėl grįšime prie vieni kitų galabijimo. Tai kas, kad tik (net?) skaitmeninio.

*

Kuo toliau, tuo labiau tolstu nuo tų dviejų su puse tūkstančio savo metadraugų. Tariausi girdinti trūkinėjant virtualias jungtis, tik visai neskausmingai. Gaila tik keleto, kuriuos sekdavau dėl jų tekstų ir su kuriais, spėju, gyvenimas vargiai suves.

O gal, kaip ir visi klystantys, grįšiu – bet, labai tikiuosi, ne tam, kad nueičiau į jų virtualias šermentis ir komentaruose palinkėčiau amžino atilsio.

Metavisatoje amžiams liks aibė mano atvaizdų. Feisbuko terminas ir lietuviškas jo vertalas „veidaknygė“ – tiesioginė nuoroda į tavo veidą. Bet ar tikrai tas veidas tavo?

384 žodžiai

Parengta pagal: Eglė Frank, *Veidaknygėje manęs nėra*. Šiaurės Atėnai. 2024 08 16

Prieiga internete: <http://www.satenai.lt/2024/08/16/veidaknygeje-manes-nera/>

Galimi klausimai diskusijai (pokalbį palaikančiam vertintojui). Pokalbį palaikantis vertintojas gali rinktis klausimus iš čia pateiktų arba užduoti kitus su tekstu ir jame nagrinėjama problema bei diskusijos eiga susijusius klausimus.

1. Ar sutinkate su mintimi, kad jeigu aktyviai nedalyvauji socialiniuose tinkluose, tavęs „nėra“? Pakomentuokite atsakymą.
2. Kaip jums lengviau bendrauti su žmonėmis – socialinių tinklų erdvėje ar realybėje? Kodėl?
3. Kokias grėsmes žmonijai autorė įžvelgia interneto technologijų raidoje? Kokias grėsmes įžvelgiate jūs?
4. Koks yra šio straipsnio autorės apsisprendimas socialinių tinklų atžvilgiu, ką ji renkasi? Ir ką rinktumėtės jūs? Argumentuokite savo pasirinkimus.
5. Ką mano apie facebooko vertimą į lietuvių kalbą? Ką jis reiškia? Ar pavadinimas (tiek angliškas, tiek lietuviškas) atitinka tai, kas yra joje daroma?

⁸ Pandoros skrynia – iš Antikos mitologijos – nelaimių šaltinis.